

47. MEKTUP ﴿

٤٧- ﴿ الْمَكْتُوبُ السَّابِعُ وَالْأَرْبَعُونَ: إِلَى سُلْطَانِ الْوَقْتِ مَدَّةً ظِلَّةً فِي أَسْرَارِ الدُّعَاءِ وَمَدْحِ الْعُلَمَاءِ وَالصُّلَحَاءِ ﴾

إِنَّ أَقْلَ الدَّاعِينَ أَحْمَدَ يُظْهِرُ الْإِنْكَسَارَ وَالْتَوَاضِعَ لِحُدَامِ ذَلِكَ الْجَنَابِ الْمُعَلَّى وَيُرِيدُ شُكْرَ نِعْمَةِ الْأَمْنِ وَالْأَمَانِ الَّتِي هِيَ شَامِلَةٌ لِحَالَ الْخَوَاضِ وَالْعَوَامِ وَيَطْلُبُ الْفَتْحَ وَالتَّصْرَةَ لِلْعَسَاكِرِ الْإِسْلَامِيَّةِ فِي أَوْقَاتِ مَطِيَّةِ إِبْجَابَةِ الدُّعَاءِ وَرَمَانِ اجْتِمَاعِ الْفُقَرَاءِ فَإِنَّ كُلَّ أَحَدٍ مَخْلُوقٌ لِأَمْرٍ وَكُلُّ مُيَسَّرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ فَإِنَّ الْعَبَثَ فِي أَفْعَالِ اللَّهِ تَعَالَى مُتَنَبِّعٌ وَالْأَمْرُ الَّذِي جُعِلَ مَرْبُوطًا بِالْعَسَاكِرِ الْغَزَاةِ الْمُجَاهِدِينَ هُوَ تَقْوِيَةُ قَوَائِمِ الدَّوْلَةِ الْقَاهِرَةِ وَتَأْيِيدُ أَرْكَانِ السُّلْطَانَةِ الْبَاهِرَةِ الَّتِي تَرْوِجُ الشَّرِيعَةَ الْغَزَاةَ مَرْبُوطٌ بِهَا لِمَا قِيلَ مِنْ أَنَّ الشَّرْعَ تَحْتَ الشَّيْفِ وَهَذَا الْأَمْرُ جَلِيلُ الْقَدْرِ أَيْضًا مَرْبُوطٌ بِعَسْكَرِ الدُّعَاءِ الَّذِينَ هُمْ الْفُقَرَاءُ وَأَصْحَابُ الْبَلَاءِ فَإِنَّ الْفَتْحَ وَالتَّصْرَةَ عَلَى قِسْمَيْنِ قِسْمٌ جُعِلَ مَرْبُوطًا بِالْأَنْسَابِ وَهُوَ صُورَةُ الْفَتْحِ وَالتَّصْرَةِ الْمُتَعَلِّقَةُ بِعَسْكَرِ الْغَزَاةِ وَالْقِسْمُ الثَّانِي حَقِيقَةُ الْفَتْحِ وَالتَّصْرَةِ الْكَائِنَةُ مِنْ عِنْدِ مُسَبِّبِ الْأَنْسَابِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ إِشَارَةٌ إِلَى ذَلِكَ وَهِيَ مُتَعَلِّقَةٌ بِعَسْكَرِ الدُّعَاءِ فَعَسْكَرُ الدُّعَاءِ سَبَقَ بِذَلِكَ وَانْكَسَارِهِ عَسْكَرُ الْغَزَاةِ وَتَرَفَّى مِنَ السَّبَبِ إِلَى الْمُسَبِّبِ ﴿ع﴾ بَرَدَنَدُ شَكْسْتَكَا نَازِينَ مِيدَانِ كَوَى * وَأَيْضًا إِنَّ الدُّعَاءَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ كَمَا قَالَ الْمُخَيْرُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ «لَا يَرُدُّ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءُ» وَالتَّسْلِفُ وَالْجِهَادُ لَيْسَ فِيهِمَا قُدْرَةٌ رَدُّ الْقَضَاءِ فَعَسْكَرُ الدُّعَاءِ مَعَ وُجُودِ الضَّعْفِ وَالْإِنْكَسَارِ كَانَ أَقْوَى مِنْ عَسْكَرِ الْغَزَاةِ أَيْضًا إِنَّ عَسْكَرَ الدُّعَاءِ كَالرُّوحِ لِعَسْكَرِ الْغَزَاةِ وَهُوَ لَهُ بِمِثَابَةِ الْقَالِبِ فَلَا بُدَّ لِعَسْكَرِ الْغَزَاةِ مِنْ عَسْكَرِ الدُّعَاءِ فَإِنَّ الْقَالِبَ الْخَالِي عَنِ الرُّوحِ لَيْسَ بِقَابِلٍ لِلتَّأْيِيدِ وَالتَّصْرَةِ وَمِنْ هَهُنَا قَالُوا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَفِيحُ بِصَعَالِيكِ الْمُهَاجِرِينَ مَعَ وُجُودِ جُنْدِ الْغَزَاةِ وَاسْتِيْلَاءِ الْمُحَارِبِينَ فَالْفُقَرَاءُ الَّذِينَ هُمْ جُنُودُ الدُّعَاءِ مَعَ وُجُودِ الذَّلَّةِ وَالْمُسْكَنَةِ وَعَدَمِ الْأَعْيَارِ كَمَا قَالُوا «الْفَقْرُ سَوَادُ الْوَجْهِ فِي الدَّارَيْنِ» وَقَعَ عَلَيْهِمُ الْأَحْيَانُ فِي بَعْضِ الْمَوَاقِعِ وَحَصَلَ لَهُمُ الْأَعْيَارُ مَعَ عَدَمِ اعْتِبَارِهِمْ

هَذَا فِي الْوَاقِعِ وَفَاقُوا أَقْرَانَهُمْ فِي أَمْنَالِ هَذِهِ الْمَوَاضِعِ قَالَ الْمُخِيرُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ «يُوزَنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ بِدَمِ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَتَرَجَّحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ» سُبْحَانَ
اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ قَدْ صَارَ ذَلِكَ الْمِدَادُ وَسَوَادُ الْوَجْهِ بَاعِثًا عَلَى عِزَّتِهِمْ وَرِفْعَتِهِمْ وَبَلَّغَ مِنَ
الْحَضِيضِ إِلَى الْأَوْجِ دَرَاجَاتِهِمْ نَعَمْ ﴿ع﴾ وَفِي الظُّلُمَاتِ مِنْ مَاءِ الْحَيَاةِ ﴿قَالَ الشَّاعِرُ﴾
﴿شِعْرُ﴾

غلام خوشیتیم خواند لاله رخساری * سیاه روی من کرد عاقبت کاری

وَهَذَا الْفَقِيرُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَا تَقًا بَانَ يَجْعَلُ نَفْسَهُ فِي عِدَادِ جُنُودِ الدُّعَاءِ وَلَكِنْ بِمُحَرِّدِ اسْمِ
الْفَقْرِ وَلَا حَيْثُمَا إِبَاجِيَةِ الدُّعَاءِ لَا يَجْعَلُ نَفْسَهُ فَارِغًا مِنْ دُعَاءِ الدَّوْلَةِ الْقَاهِرَةِ وَيَكُونُ رَطَبُ
الْيَسَانِ بِالْدُّعَاءِ وَالْفَاتِحَةِ يَلْسَانِ الْحَالِ وَالْقَالَ ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾.

﴿ TÜRKÇE ANLAMİ ﴾

- Dönemin sultanına yazılmıştır.
- Duanın sırları, âlim ve sâlihleri övgüsü .

Dua edenlerin en küçüğü olan Ahmed, zât-ı şahâneleri hazretlerine tevâzu ve inkişârını izhâr eder... Avamıyla havasıyla herkesin faydalandığı emniyet ve güven ortamı için teşekkür eder... Duaların kabul olmasının muhtemel olduğu vakitlerde ve dervişlerin toplandığı meclislerde İslam ordusunun muzafferiyeti için dua eder.

Herkes bir iş için yaratılmıştır. Genellikle de yaratılışına uygun olan işte başarılı olur. Zirâ Allah Teâlâ'nın boş yere bir şey yapması mümkün değildir. Mücâhid askerlere verilen iş, "şariat kılıçların altındadır" sözüne uygun olarak, dinin yaşanmasını sağlayan devleti ayakta tutan esasları ve muhteşem saltanatın esaslarını güçlendir-mektir.

Bu çok yüce olan iş aynı zamanda, belalarla sınanan zatlardan ve dervişlerden oluşan dua ordusuna da bağlıdır. Çünkü fetih ve zafer iki kısımdır: Birincisi sebeplere bağlı olan kısımdır ki bu, fethin ve zaferin savaşıyla ilgili olan sûretidir. İkincisi, sebepleri yaratan Allah Sübhânehû'nun katından gelen, fethin ve zaferin hakika-tidir.

Nitekim Allah Teâlâ'nın "*Zafer, yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır.*"²⁵ şeklindeki âyet-i celîlesi bu mânâyâ işaret etmektedir ki bu da dua ordusuyla ilgilidir. Dua ordusu tevazu ve inkisârıyla, savaşılan orduyu geçerek sebepten müsebbibe (Allah Teâlâ'ya) yükselmiştir.

Aştılar kalbi kırıklar bu meydandaki aşılmaz yolu.

Üstelik dua, kazayı bile geri çevirebilir. Nitekim Efendimiz (s.a.v.) "*Kazâyı duadan başka hiçbir şey geri çeviremez.*"²⁶ buyurmuştur. Kılıç ve cihadda ise kazayı geri çevirme gücü yoktur. Dolayısıyla zafiyet ve inkisâr hallerine rağmen dua ordusu, savaşılan ordudan daha güçlüdür. Ayrıca dua ordusu savaşılan ordunun ruhu gibidir... Savaşılan ordu onun bedeni yerindedir. O halde savaşılan ordunun ardında mutlaka bir dua ordusunun da bulunması gerekir. Zira ruhsuz bir beden güçlenmeye ve zafere ulaşmaya elverişli olmaz.

Demişlerdir ki: Bundan dolayı Efendimiz (s.a.v.) savaşılan bir ordunun varlığına ve savaşılanların kuşatmasına rağmen, muhacirlerin fukarâsı hürmetine fetih talep ederdi²⁷. Fukarâ zillet ve meskenet ehli olup kendilerine itibar edilmediği halde dua ordusu olmuştur. Nitekim derler ki: "Fakirlik hem dünyada, hem âhirette yüzkarasıdır." Bu itibarsızlıklarıyla birlikte bazı durumlarda onlara ihtiyaç duyulur ve itibarlı bir konumda yer alırlar... Kendilerine ihtiyaç duyulan bu durumlarda başkalarını aşarak geride bırakırlar.

Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Kıyâmet günü, âlimlerin mürekkebi şehitlerin kanıyla tartılacak; âlimlerin mürekkebi ağır basacaktır." Subhânallâh! O mürekkep ve yüz karalığı onları yüceltmiş ve izzetli kılmıştır. Onları eteklerden alarak zirvelere çıkarmıştır. Şu mısra ne güzeldir: "Âb-ı hayat vardır karanlıklarda." Bir şair de şöyle demiştir:

*Çağırdı beni o lale yanaklı "hoş tenli kölem" diye,
Sonunda yaradı bir işe şu kara suratım!*

²⁵ Âl-i İmrân, 126.

²⁶ Tirmizî, nr. 6139; Taberânî, el-Kebîr, nr. 6128; Bezzâr, nr. 254; eş-Şihâb, el-Musned, nr. 830.

²⁷ Bu bilginin kaynağı için Bk. c. 1, Mektup 74.

Bu fakir her ne kadar, dua askerlerinden sayılmaya layık değilse de yalnızca fakirlik adıyla ve duanın kabul olması ihtimali sebebiyle, muhteşem devlete dua etmekten geri kalmamaktadır... Öyle ki, hali ve diliyle dua etmekten ve fatiha okumaktan dolayı dili hep ıslaktır.

"Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin."²⁸

﴿ KELİME ANLAMI ﴾

47. إِلَى الْمَكْتُوبِ السَّابِعِ وَالْأَرْبَعُونَ ﴿ Kırk yedinci mektup (Kime gönderilmiştir?) فِي مَدِّ ظِلِّهِ سُلْطَانِ الْوَقْتِ Vaktin sultanına Gölgesi daim olsun (Ne hakkındadır?) Duanın sırları وَالصُّلَحَاءِ وَالْعُلَمَاءِ Alim ve salihleri övme ASRARI الدُّعَاءِ hakkındadır.﴾

يُظْهِرُ الْإِنْكِسَارَ وَالنُّوَاضِعَ Ahmet Dua edenlerin en küçüğü İN أَقْلَ الدَّاعِينَ أَحْمَدَ Tevazu ve inkisarını izhar eder (Kime?) لِحُدَامِ ذَلِكَ الْجَنَابِ الْمُعَلَّى Şu Yüce Cenab'ın hizmetçilerine وَالْأَمَانِ وَالنِّعْمَةِ الْآمِنِ Ve emniyet ve güven لِحَالِ الْخَوَاضِ Ki, o kapsar (Kimi?) وَتَطْلُبُ الْفَتْحَ وَالنُّصْرَةَ Avam ve havas herkesin halini وَالعَوَامِ Ve fetih ve yardım İSTER (Kime?) لِلْعَسَاكِرِ الْإِسْلَامِيَّةِ İslam ordusuna (Ne zaman ister?) وَرِزْمَانِ اجْتِمَاعِ الْفُقَرَاءِ Duanın kabul olmasının muhtemel olduğu Ve fakirlerin toplandıkları vakitlerde فَانَّ كُلَّ أَحَدٍ Zira herkes BİR İŞ İÇİN yaratılmıştır مَخْلُوقٌ لِأَمْرِ Kendisi için yaratıldığı şeye وَكُلُّ مُيَسَّرٍ Ve herkes kabiliyetlidir (Neye?) لِمَا خُلِقَ لَهُ Kendisi için yaratıldığı şeye مُمْتَنِعٌ Mümkün değildir فَانَّ الْعَبَثَ فِي أَعْمَالِ اللَّهِ تَعَالَى Zira Allah'ın işlerinde gereksizlik بِالْعَسَاكِرِ الْغُرَاةِ الْمُجَاهِدِينَ Mücahit (Neye?) وَالْأَمْرِ الَّذِي جُعِلَ مَرْبُوطًا Bağlı kılınan iş هُوَ تَقْوِيَةُ قَوَائِمِ الدَّوْلَةِ الْقَاهِرَةِ O iş, güçlü devleti ayakta tutan

sütunları güçlendirmek وَتَأْيِيدُ أَرْكَانِ السَّلْطَنَةِ الْبَاهِرَةِ Ve muhteşem saltanatın esaslarını kuvvetlendirmektir الْغُرَاءُ الشَّرِيعَةِ الْغُرَاءُ Ki, parlak şeriatın yayılması مِنْ أَنَّ الشَّرْعَ تَحْتَ السَّيْفِ Çünkü şöyle denilmiştir: Buna bağlıdır مُتَوَطُّ بِهَا Şeriat kılıçların altındadır الْقُدْرُ حَلِيلُ الْقُدْرِ Değeri yüksek olan bu iş أَيْضًا الَّذِينَ هُمُ الْفُقَرَاءُ Ki, onlar dervişler مُرَبُّوطٌ بِعَسْكَرِ الدُّعَاءِ Çünkü فَإِنَّ الْفَتْحَ وَالنُّصْرَةَ عَلَى قِسْمَيْنِ Ve belaya tutulan kişilerdir فَتِيحٌ وَنَاصِرٌ Birinci kısım sebeplere بِأَلْسَابٍ مُرَبُّوطٌ Bu fetih ve yardımın suretidir ki, الْمُتَعَلِّقَةُ وَالْقِسْمُ الثَّانِي حَقِيقَةُ الْفَتْحِ وَالنُّصْرَةِ İkinci kısım ise fetih ve yardımın hakikatidir ki, عِنْدَ مُسَبِّبِ الْأَسْبَابِ Sebepleri وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ Allah Teâlâ'nın şu sözü: وَقَوْلُهُ تَعَالَى Yardım sadece Allah katındandır وَهِيَ مُتَعَلِّقَةٌ بِإِشَارَةِ إِلَى ذَلِكَ Buna işaretir فَعَسْكَرُ الدُّعَاءِ سَبَقَ بِذَلِكَ وَأَنْكَسَارُهُ Bu ise, dua ordusuyla alakalıdır عَسْكَرُ الدُّعَاءِ Savaş ordusu, züllü ve inkisarı sebebiyle geçti (Kimi?) عَسْكَرُ الْغُرَاءِ Ve sebepten sebebi yaratan Allah'a yükseldi.

كَمَا قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ وَأَيْضًا إِنَّ الدُّعَاءَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ Ona ve Nitekim doğru haberci/ Peygamber Efendimiz buyurdu: وَعَلَى آلِهِ لَا يَرُدُّ الْقَضَاءَ إِلَّا الدُّعَاءُ (Ne buyurdu?) Salat-u selam olsun وَالسَّلَامُ Kazayı duadan başkası geri çeviremez وَالْجِهَادُ لَيْسَ فِيهِمَا Kılıç ve cihatta yoktur (Ne?) قُدْرَةُ رَدِّ الْقَضَاءِ Kazayı geri çevirme kuvveti الدُّعَاءِ عَسْكَرُ الدُّعَاءِ Dua ordusu كَانَ أَقْوَى مِنْ Zayıflık ve inkisarin varlığına rağmen أَيْضًا إِنَّ عَسْكَرَ الدُّعَاءِ Savaş ordusundan daha kuvvetli olmuştur

de dua ordusu الْعَزَاءِ كَالرُّوحِ Savaş ordusunun ruhu gibidir وَهُوَ لَهُ بِمِثَابَةِ
 فَلَا بُدَّ لِعَسْكَرِ الْعَزَاءِ Savaş ordusu da, dua ordusunun bedeni gibidir الْقَالِبِ
 Dolayısıyla savaş ordusuna gerekir (Ne?) دُعَاءِ Dua ordusu الْقَالِبِ
 Güçlendirmeye لَيْسَ بِقَابِلٍ لِلتَّأْيِيدِ وَالتَّضَمُّرَةِ الْخَالِي عَنِ الرُّوحِ Çünkü ruhsuz bir beden
 ve yardıma elverişli değildir وَمِنْ هَهُنَا قَالُوا Bunun için alimler dediler ki: كَانَ رَسُولُ
 يَسْتَفْتِي بِصَلَاتِكَ Allah ona salat-u selam eylesin (Ne idi?) Resûlullah idi
 مَعَ وَجُودِ Muhacirlerin fakirlerini vesile ederek fetih isterdi (Neye rağmen?) وَاسْتِيْلَاءِ الْمُحَارِبِينَ Ve savaşçıların
 Savaş ordusunun varlığına rağmen جُنْدِ الْعَزَاءِ Savaş ordusu olan fakirler مَعَ
 فَالْفُقَرَاءُ الَّذِينَ هُمْ جُنُودُ الدُّعَاءِ istila etmesine rağmen دُعَاءِ
 Zelim, miskin ve itibarsız olmalarına rağmen كَمَا وَجُودِ الذُّلَّةِ وَالْمُسْكِنَةِ وَعَدَمِ الْأَعْتَابِ
 Nitekim demişlerdir ki: فَالْفُقَرَاءُ سَوَادُ الْوُجْهِ فِي الدَّارَيْنِ Fakirlik, dünya ve ahirette
 yüz karasıdır فِي وَفَّعَ عَلَيْهِمُ الْاِحْتِيَاجُ Bu fakirlere ihtiyaç duyulmuştur (Ne zaman?)
 مَعَ عَدَمِ وَحَصَلَ لَهُمْ الْأَعْتَابُ Bazı yerlerde BAZI الْمَوَاقِعِ Ve onlara itibar edilmiştir
 وَفَافُوا أَقْرَانَهُمْ Gerçekte itibar edilmeseler de وَفَافُوا أَقْرَانَهُمْ Gerçekte itibar edilmeseler de فِي الْمَوَاقِعِ
 Doğru قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ Bu gibi yerlerde فِي أَمْثَالِ هَذِهِ الْمَوَاضِعِ (Nerede?)
 haberci Peygamber Efendimiz buyurdu عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Ona salat-u selam
 يَدِمُ الشَّهَدَاءُ Alimlerin mürekkebi tartılır (Neyle?) يُوْرَنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ (Ne buyurdu?)
 Ve فَتَبَرَّجُحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ Kıyamet gününde كِيَامَةِ (Ne zaman?) يَوْمِ الْقِيَامَةِ
 alimlerin mürekkebi ağır basar وَخَمْدِهِ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ Sühbanallah! Allah'a hamd
 olsun Şu mürekkep ve yüz karalığı oldu (Ne oldu?) قَدْ صَارَ ذَلِكَ الْمِدَادُ وَسَوَادُ الْوُجْهِ
 وَبَلَغَ مِنَ الْحَضِيضِ إِلَى (Fakirlerin) izzet ve şerefine sebep بَاعِنًا عَلَى عِزَّتِهِمْ وَرِفْعَتِهِمْ
 Şu mısra نَعَمْ ﴿ع﴾ دَرَجَاتِهِمْ Dereceleri Ve düzden zirveye çıkardı (Neyi?) الْأَوْجِ

ne güzeldir الظُّلُمَاتِ وَفِي Karanlıklar içinde مَاءِ الْحَيَاةِ Hayat suyu vardır

﴿شعر﴾ Şiir:

خوشیتسم خواند لاله رخساری Çağırdı beni o lale yanaklı "hoş tenli kölem" diye,
Sonunda yaradı bir işe şu kara suratım!

بَانَ يَجْعَلُ نَفْسَهُ (Neye?) Bu fakir layık olmasa da وَهَذَا الْفَقِيرُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَائِقًا
Kendisini saymaya (Nerede?) دُعَاءِ الدُّعَاءِ فِي Dua askerleri arasında وَلَكِنْ
Ama sadece fakir ismiyle دُعَاءِ الدُّعَاءِ Ve duanın kabul
olma ihtimali sebebiyle لَا يَجْعَلُ نَفْسَهُ فَارِعًا Kendisini boş bırakmıyor (Neden?) مِنْ
Ve dili ıslak وَيَكُونُ رَطْبُ اللِّسَانِ Güçlü devlete dua etmekten دُعَاءِ الدَّوْلَةِ الْقَاهِرَةِ
Hal ve وَالْقَالَ (Nasıl?) دُعَاءِ وَالفَاتِحَةِ (Neye?)
kal/ söz diliyle رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا Rabbimiz! Bizden kabul et أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
Kuşkusuz sen işitensin bilensin...